

Asia: VN/26666/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta (kaksoistutkintouudistus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan näkemykset ammattikorkeakoululain ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutusta koskevista muutoksista

Tehy ei kannata esityksessä ehdotettua rakennetta kätilön koulutuksen siirtämisestä muuksi säännellyksi 1,5 vuoden mittaiseksi koulutukseksi, joka suoritettaisiin sairaanhoitajan (amk) tutkintokoulutuksen jälkeen. Olemme vaatineet kätilökoulutuksen rakenteen muuttamista sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen suoritettavaksi ja Bolognan prosessin mukaiseksi ylemmäksi master-tason ammattikorkeakoulututkinnoksi (YAMK, EQF 7). Koulutuksen laajuus olisi 120 opintopistettä ja se vastaisi kahden lukuvuoden päätoimisia opintoja. Näin koulutus myös täyttäisi ammattipätevyysdirektiivin määrälliset vähimmäisvaatimukset automaattisen tunnustamisen edellytyksistä. Yksityiskohtaiset perustelumme kätilökoulutuksen siirtämisestä ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi löytyvät keväällä 2025 julkaisemastamme kannanotosta (https://www.tehy.fi/system/files/mfiles/lausunto_tai_kannanotto/2025/katilokoulutus_siirrettava_ylemmaksi__ammattikorkeakoulututkinnoksi_id_19766.pdf). Kätilökoulutuksen rakenteeseen liittyvän eriävän mielipiteen vuoksi keskitymme lausunnossamme jäljempänä ensihoitajan ja terveydenhoitajan koulutukseen liittyvän esityksen arvioimiseen.

Tehy kannattaa esityksessä ehdotettua rakennetta ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen uudistamiseksi, jossa ammattikorkeakoululakiin lisättäisiin säännökset uudesta ensihoitaja ja terveydenhoitajan koulutuksesta. Haluamme kuitenkin tuoda esiin yksityiskohtaiset näkemyksemme korjausehdotuksineen hallituksen esityksestä em. koulutuksiin liittyen.

Esityksen mukaan ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutus ei olisi enää tutkintoon johtavaa koulutusta. Pidämme ensiarvoisen tärkeänä esityksen mukaisesti säännöstä siitä, että koulutuksen suoritettuaan niihin liitetään ensihoitaja (amk) ja terveydenhoitaja (amk) tutkintonimike nykyisen käytännön mukaisesti riippumatta siitä suoritetaanko ko. koulutus nykykäytännön mukaisesti

samaan aikaan sairaanhoitaja (amk) tutkintoon johtavan koulutuksen kanssa vai sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen (koskee työelämässä toimivia laillistettuja sairaanhoitajia). Samanaikaisesti valmistelussa oleva ns. yhden korkeakoulun opiskeluoikeuden säännös ei saa nyt tai tulevaisuudessa estää ensihoitajan ja terveydenhoitajan koulutuksen suorittamista silloin, kun niitä suoritetaan samanaikaisesti sairaanhoitajakoulutuksen kanssa. Oikeus samanaikaisesti suoritettaviin koulutuksiin tältä osin tulee säilyttää.

Olemme huolissamme opistoasteen tutkinnon suorittaneista laillistetuista sairaanhoitajista, jotka halusivat pätevöityä urallaan vielä ensihoitajaksi tai terveydenhoitajaksi. Esityksen mukaan he ovat oikeutettuja esityksen mukaisiin koulutuksiin, mutta eivät voisi saada aiemman suorittamansa tutkintonsa vuoksi ensihoitaja (amk) tai terveydenhoitaja (amk) tutkintonimikettä koulutuksen jälkeen. Tämä epätasa-arvoinen yksityiskohta tulee mielestämme muuttaa. Niin pitkään, kuin opistoasteen suorittaneita laillistettuja sairaanhoitajia on työikäisinä työmarkkinoilla, tulee heidänkin saada ko. koulutuksesta tutkintonimike siitäkin huolimatta, että tutkintonimike ei ole edellytys ammattihenkilöksi laillistamiseen. Olemme lisäksi esittäneet, että ensihoitajan ammattinimike lisätään laillistettuihin ammattihenkilöihin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön uudistamisen yhteydessä.

Pidämme tärkeänä, että ammattikorkeakoululakiin tai myöhemmin säädettävään valtioneuvoston asetukseen kirjataan koulutusten laajuudesta ajallisen keston lisäksi opintopisteet kuvaamaan opintojen laajuutta. Tämä on tärkeää mm. opintojen vastaavuuden arvioinnissa kansallisesti, että kansainvälisesti. Sillä on merkitystä yksilölle myös myöhemmin opinnoissa hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Edelleen opintopisteet määrittelemällä parannetaan työnantajan edellytyksiä arvioida sitä, milloin terveydenhuollon ammattihenkilölaissa ja asetuksessa määritelty opintojen laajuus on saavutettu, jotta ammattiin opiskelevat voivat toimia tilapäisesti laillistettujen ammattihenkilöiden tehtävässä työelämässä. Esitämme, että opintojen laajuuksista kirjataan ensihoitajan säännellyn koulutuksen osalta 1,5 lukuvuotta ja 90 opintopistettä sekä terveydenhoitajan koulutuksen osalta 1 lukuvuosi ja 60 opintopistettä. Silloin ko. koulutuksen suoritetaan yhtä aikaa sairaanhoitaja (amk) koulutuksen kanssa on opintojen kokonaislaajuus 4 lukuvuotta tai 240 opintopistettä.

Pidämme tärkeänä sitä, että myöhemmin säädettävällä valtioneuvoston asetuksella säädetään koulutusten sisällöllisten osaamistavoitteiden lisäksi siitä, että koulutukseen sisältyy työelämässä tapahtuvaa harjoittelua riittävä määrä. Laillistettujen terveydenhuollon ammattien valmiuksien saavuttamiseen vaikuttaa keskeisesti tulevan ammatin edellyttämien taitojen harjoittaminen työelämässä koulutuksen aikana. Tällä ammattiin oppimisen toteutustavalla on pitkät perinteet tutkintoon johtavassa sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksessa. Tämä koulutus uudistus tulee toteuttaa siten, että työpaikalla tapahtuvan oppimisen keskeinen merkitys turvataan.

Suhtaudumme kielteisesti ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen suorittamiseen kokonaisuudessaan avoimina opintoina. Avoimen väylän kautta opintojaan suorittavien osalta ei tehdä arviointia vaativan sosiaali- ja terveystieteiden ammattiin soveltuvuudesta, eikä avoimen opiskelijoiden ohjauksen riittävyydestä ole takeita. mm. Lisäksi työelämäharjoittelun toteutumiseen

liittyvät haasteet ja riskit voivat koitua liian suuriksi avoimen opintojen suorittajille (harjoittelupaikkojen riittävyyden haasteet, asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisen haasteet, oppimisen ohjauksen riittävyys). Osaa teoreettisista koulutuskokonaisuuden opinnoista voi olla tarkoituksenmukaista tarjota myös avoimen väylän kautta. Tämä voi myös parantaa työelämässä toimivien mahdollisuuksia ko. opintoihin. On tärkeää, että säänneltyyn ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutukseen voidaan soveltaa SORA-säännöksiä tutkintoon johtavan koulutuksen mukaisesti.

Pidämme hyvänä kirjauksena esityksessä, että ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen suorittaminen osa-aikaisesti mahdollistetaan. Rajausta suorittaa opinnot osa-aikaisesti enintään kolmessa vuodessa vaikuttaa lähtökohtaisesti riittävältä ajalta. Esitämme kuitenkin, että opiskelija voi hakea lisäaikaa opintojen suorittamiseen perustellusta syystä ammattikorkeakoululta. Tämä on tärkeä näkökulma työelämässä toimiville laillistetuille sairaanhoitajille, jotka uudelleen kouluttautuvat laillistettuun terveydenhuollon ammattiin.

Edelleen pidämme hyvänä kirjausta, jossa ensihoitajan ja terveydenhoitajan koulutuksessa huomioidaan aiemmat muut opinnot ja työelämässä hankittu osaaminen henkilökohtaista opetussuunnitelmaa laadittaessa. Tämä edesauttaa opintojen sujuvaa etenemistä. On tärkeää, että ammattikorkeakoulut laativat tätä varten yhtenäiset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menettelyt (ns. AHOTT-menettely) yhdenvertaisen kohtelun mahdollistamiseksi.

Pidämme tärkeänä sitä, että ennen kuin uudistus astuu voimaan, selvitetään yksityiskohtaisesti se, miten opiskelijavalinta koulutukseen suoritetaan. Opiskelijavalinnasta vastaa ammattikorkeakoulu, mutta yhteisten valintakriteerien ja -menettelyjen laatiminen on perustelua tasavertaisen ja selkeän toimintatavan luomiseksi.

Lausunnonantajan näkemykset ammattikorkeakoululain ammatillista opettajakoulutusta koskevista muutoksista

Kannatamme ehdotuksen mukaista muutosta ammatillisen opettajakoulutuksen asetuksenantovaltuudesta, jotta siihen kuuluvista opinnoista, rakenteesta ja tavoitteista voitaisiin säätää tarkemmin asetuksella.

Lausunnonantajan näkemykset opintotukilain muutoksista

Pidämme hyvänä esitystä opintotukilain muutoksista liittyen ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutukseen. On tärkeää, että koulutukset ovat opiskelijalle ilmaisia ja opiskelija on oikeutettu opintotukeen opintojen aikana (enintään 54 tukikuukautta). Koska ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusta voi suorittaa joko samanaikaisesti sairaanhoitaja (amk) tutkinnon kanssa tai vaihtoehtoisesti sen jälkeen, on selkeyden vuoksi syytä säätää tukikuukausien määrästä tarkemmin asetustasoisesti. Edelleen pidämme perusteltuna esitystä opintolainahyvityksestä ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutuksen suorittaneille vastaavasti kuin

ammattikorkeakoulututkinnoissa (suoritusaikavaatimus hyvitykseen viitteellinen suoritusaika + 1 lukukausi). Suoritusaikavaatimusta on voitava pidentää samoin perustein kuin tutkinnon suorittajillakin.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä Suomen Kätilöliiton ja Suomen Röntgenhoitajien kanssa.

Kurtti Juha
Tehy ry